

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ד'

תורה – ויקרא פרק א'

(טז) וְהִסִּיר אֶת מִרְאָתוֹ בְּנִצְתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל מְקוֹם הַדָּשָׁן: (טז) וְהִסִּיר אֶת מִרְאָתוֹ בְּנִצְתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל מְקוֹם הַדָּשָׁן: (טז) וַיַּעֲדֵי יְת וַיִּפְקֶיהָ בְּאוֹכְלֵיהָ וַיִּרְמֵי יְתָהּ לְסֹטֵר מִדְּבַחָא קִידוּמָא לְאַתֵּר דְּמוֹשְׁדִין קִטְמָא:

(יז) וְשִׁסַּע אֹתוֹ בְּכַנְפָיו לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמְזַבֵּחַ עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ עֲלָהּ הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה: (יז) וְשִׁסַּע אֹתוֹ בְּכַנְפָיו לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמְזַבֵּחַ עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ עֲלָהּ הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה: (יז) וַיִּפְרֹק יְתִיהָ בְּגִדֶיהָ לֹא יִפְרִישׁ וַיִּסַּק יְתִיהָ כַּהֲנָא לְמִדְּבַחָא עַל אַעֲנָא דִּי עַל אִשְׁתָּא עֲלֵתָא הוּא קִרְבֹּן דִּמְתַּקְבַּל בְּרַעְוָא קִדְמָה יְיָ:

ב (א) וּנְפֹשׁ כִּי תִקְרִיב קִרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה סֹלֶת יִהְיֶה קִרְבָּנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבִנְיָה: (א) וּנְפֹשׁ כִּי תִקְרִיב קִרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה סֹלֶת יִהְיֶה קִרְבָּנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבִנְיָה: (א) וְאִנְשׁ אֲרִי יִקְרַב קִרְבָּן מִנְחָתָא קִדְמָה יְיָ סוּלְתָא יְהִי קִרְבָּנֵיהָ וַיִּרִיק עָלֶיהָ מִשְׁחָא וַיִּתֵּן עָלֶיהָ לְבִנְיָתָא:

ב (ב) וְהִבִּיאָה אֶל בְּנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים וְקִמִּץ מִשֶּׁם מְלֹא קִמְצוֹ מִסְלֹתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל לְבִנְתָּהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אֲזִכְרֹתָהּ הַמְזַבֵּחַ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה: (ב) וְהִבִּיאָה אֶל בְּנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים וְקִמִּץ מִשֶּׁם מְלֹא קִמְצוֹ מִסְלֹתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל לְבִנְתָּהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אֲזִכְרֹתָהּ הַמְזַבֵּחַ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה: (ב) וַיִּיָּתֵנָה לְוֹת בְּנֵי אֹהֶרֶן כַּהֲנִיא וַיִּקְמֹץ מִתְמֵן מְלֵי קִמְצֵיהָ מִסְלֹתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל לְבִנְתָּהּ וַיִּסַּק כַּהֲנָא יְת אֲזִכְרֹתָהּ לְמִדְּבַחָא קִרְבֹּן דִּמְתַּקְבַּל בְּרַעְוָא קִדְמָה יְיָ:

ג (ג) וְהִנּוֹתְתָר מִן הַמִּנְחָה לְאֹהֶרֶן וּלְבָנָיו קִדְשׁ קִדְשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה: (ג) וְהִנּוֹתְתָר מִן הַמִּנְחָה לְאֹהֶרֶן וּלְבָנָיו קִדְשׁ קִדְשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה: (ג) וַיִּדְאֲשְׁתָּאֵר מִן מִנְחָתָא לְאֹהֶרֶן וּלְבָנָוֵיהּ קוּדְשׁ קוּדְשִׁין מִקִּרְבָּנָא דִּיְיָ:

ד (ד) וְכִי תִקְרַב קִרְבָּן מִנְחָה מֵאִפָּה תִנּוּר סֹלֶת חֲלוֹת מִצֵּת בְּלוּלָת בִּשְׁמֵן וַיִּרְקִיקֵי מִצֹּת מִשְׁחִים בִּשְׁמֵן: (ד) וְכִי תִקְרַב קִרְבָּן מִנְחָה מֵאִפָּה תִנּוּר סֹלֶת חֲלוֹת מִצֵּת בְּלוּלָת בִּשְׁמֵן וַיִּרְקִיקֵי מִצֹּת מִשְׁחִים בִּשְׁמֵן: (ד) וְאֲרִי תִקְרִיב קִרְבָּן מִנְחָתָא מֵאִפָּה תִנּוּרָא סוּלְתָא גְרִיזָן פְּשִׁירֹן דִּפִּילֹן בְּמִשְׁחָא וְאִסְפּוּגִין פְּשִׁירִין דְּמִשְׁחִין בְּמִשְׁחָא:

רש"י

מד (ת"כ) במזרחו של כבש: אל מקום הדשן – מקום שנותנין שם תרומת הדשן ככל זוקר ודישון מזבח הפנימי והמנורה וכולם נבלעים שם במקומו (מעילה יז):

(יז) ושסע – אין שיסוע אלא ביד וכן הוא אומר בשמשון (שופטים יז) וישסעוהו כשסע הגדי: בכנפיו – (וי"ר) עם כנפיו אינו כריך למרוט כנפי נולחו: בכנפיו – (שבת קה) נולה ממש והלח אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קלה עליו ולמה אמר הכתוב והקטיר כדי שיהא המזבח שבע

(טז) מורחתו – מקום הרעי וזה הזפק: בנחה – (ת"כ) עם בני מעיה ונולה לשון דבר המאום כמו (איכה ז) כי נלו גם נעו וזה שה"א באוכליה וזהו מדרשו של אבא יוסי בן חנון שאמר נוטל את הקורקבן עמה ורז"ל אמרו קודר סביב הזפק בכין כעין ארובה ונוטלו עם הנולה שעל העור. בעולת בהמה שאינה אוכלת אלא באבוס בעליה נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים והקטיר בעוף שנזון מן הגזל נאמי והשליך את המעים שאכלו מן הגזל (וי"ר): אכל המזבח קדמה –

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ד'

יכול מצורף מצבצב ויואל לכל כל ת"ל במקום אחר והרים ממנו בקמנו (לקמן ו) לא יהא כשר אלל מה שבתוך הקומץ אי בקמנו יכול חסר ת"ל מלל הא כלל חופה ג' אלכעוואו על פס ידו (מנחות יא) וזהו קומץ במשמע לשון העברית: על כל לבונה – לבד כל הלבונה יהא הקומץ מלל: לבונה והקטיר – אף הלבונה בהקטרה (ת"כ): מלל קמנו מסלחה ומשמנה – הא אם קמץ ועלה בידו גרגיר מלל או קורט לבונה פסולה (מנחות יא): אזכרתה – הקומץ העולה לגבוה הא זכרון המנחה שבו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

(ג) ללחרן ולבניו – כהן גדול נוטל חלק בראש שלל במחלוקת וההדיוט במחלוקת (ת"כ): קדש קדשים – היא להם: מאשי ה' – אין להם חלק בה אלל לאחר מתנות האישים (יומא יד):

(ד) וכי תקריב וגו' – שאמר הרי עלי מנחת מאפה (מנחות מו) חנור ולימד הכתוב שיביא או חלות או ריקין החלות כלולות והריקין משוחין ונחלקו רבותינו במשיחתן י"א מושחן וחוזר ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלוג שכל המנחות טעונות לוג שמן וי"א מושחן כמין כף יונית ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים. מה ת"ל בשמן בשמן שני פעמים להכשיר שמן שני ושלישי היואל מן הזיתים ואין כריך שמן ראשון אלל למנורה שנאמר בו זך (ת"כ) ושנינו במנחות (דף עו) כל המנחות האפויות לפני קמיאתן ונקמאות ע"י פחיתה כולן באות עשר עשר חלות והאומר בה ריקין בא עשר ריקין:

ומהדר בקרבנו של עני: לא יבדיל – אינו מפרקו לגמרי לב' חתיכות אלל קורעו מגבו. (מנחות קיא) נא' בעוף ריח ניחוח ונאמר בבהמה ריח ניחוח לומר כך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לשמים: (א) ונפש כי תקריב – לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלל במנחה מי דרכו להתנדב מנחה עני אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפש: סלת יהיה קרבנו – האומר הרי עלי מנחה סתם מביא מנחת סלת (מנחות קד) שהיא הראשונה שבמנחות ונקמאת כשהיא סלת כמו שפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות וכולן באות אפויות קודם קמיאה חוץ מזו לכך קרויה מנחת סלת: סלת – אין סלת אלל מן החטין (ת"כ) שנאמר (שמות כט) סלת חטין ואין מנחה פחותה מעשרון שנא' (ויקרא יד) ועשרון סלת למנחה עשרון לכל מנחה: ויפק עליה שמן – על כולה (ת"כ): ונתן עליה לבונה – על מקאתה מניח קומץ לבונה עליה לבד אחד ומה ראית לומר כן שאין ריבוי אחר ריבוי בתורה אלל למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נכלל עמה ונקמץ עמה כמ"ש מסלחה ומשמנה ולבונה על מקאתה שאינה נכללת עמה ולא נקמאת עמה שנאמר על כל לבונה שללחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה ומקטירה (סוטה יז): ויפק ונתן והביאה – מלמד שיפקה ובלילה כשירים בזר (ת"כ מנחות יח): (ב) הכהנים וקמץ – מקמיאה ואילך מלות כהונה (מנחות ת"כ): וקמץ משם – ממקום שרגלי הזר עומדות ללמד שהקמיאה כשירה בכל מקום בעזרה אף בי"א אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (מדות ה): מלל קמנו –

נביא – ישעיה פרק מד' ח'–יג'

(ח) אל תפחדו ואל תרהו הלא מאז השמעתיך והגדתי ואתם עדי היש אלוה מבליעדי ואין צור בל ידעתי: (ח) לא תדחלון ולא תתברון הלא מבכך בסדתך וחיותי ואתון סהדין קדמי האית אלהא בר מני ולית דתקיף אלהן דמן קדמי מתיבה ליה תקופ:

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ד'

(ט) יִצְרִי פֶסֶל כָּל־מַדְבַּח וְחַמּוּדֵיהֶם כָּל יוֹעִילֹו וְעִדְיֵיהֶם הִמָּה כָּל יִרְאוּ וְגַבֵּל יִדְעוּ לְמַעַן יִבְשׁוּ: (ט) עבדי צלמיא כולהון למא ופלחיהון דלא יהנון להון וסהרין אינון בנפשתיהון דלא חזן ולא ידעין ברין דיבהתון:

(י) מִי יִצַר אֵל וַיִּפְסֵל נֶסֶךְ לְבַלְתִּי הוֹעִיל: (י) מן עבד דחלא וצלמא אתיך בדיל דלא להנאה:

(יא) הֲוֹ כָּל חֲבֵרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשִׁים הִמָּה מֵאָדָם יִתְקַבְּצוּ כָּל־מַדְבַּח וְיִפְחָדוּ יִבְשׁוּ יִחָד: (יא) הא כל פלחיהון יבהתון ואומנין עוברנין מבני אנשא יתכנסון כולהון יקומון יתברון יבהתון כחדא:

(יב) חֲרָשׁ בְּרִזֵּל מְעַצֵּד וַיִּפְעֵל בַּפֶּחַם וּבַמִּקְבּוֹת יִצְרָהוּ וַיִּפְעֵלְהוּ בְּזִרְעֵי כַחוּ גַם רָעַב וְאֵין כַּח לֹא שָׁתָה מִיָּמִים וַיִּיַעַף: (יב) נפחא מברזלא חצינא עביד ונפח נור בשיחורין ובמקובין מתקיף ליה ועביד ליה בתקוף חילה דאם יכפן עברה ולא ייכול לא יהי ביה חיל ואם יצחי ולא ישתי מיא יהי משלהי:

(יג) חֲרָשׁ עֵצִים נָטָה קֹו יִתְאַדְרָהוּ בְּשִׁרְדֵי יַעֲשֶׂהוּ בַּמִּקְצְעוֹת וּבַמְחוּגָה יִתְאַדְרָהוּ וַיַּעֲשֶׂהוּ פְתֻבָּתִית אִישׁ פְּתֻבָּאֲרַת אָדָם לְשֵׁבֶת בֵּית: (יג) נגר אעין נפיץ בחוטא מסר ליה במשקולתא מגזי ליה באזמיליא ובנצורין מאחיד ליה ועביד ליה כדמות גבר כתושבת אתתא למיתב בביתא:

רש"י

ונוסכים מצני אדם הם קל וחומר ליאירתם שהיא הכל:

(יב) חרש ברזל – חרש של ברזל. מענד – הוא אחד מכלי הנפחים. ופעל – הפסל. בפחם – קרבו"ן בלע"ז. ובמקבות – מרטי"ל בלע"ז. יארהו – לשון אור. ויפעלו בזרוע כחו גם רעב וגו' – גם הוא היוצר חסר כח וחלש הוא שאם ירעב אין צו כח או אם לא שטה מים ויעף לאלתר קל וחומר שפעולתו אין זה תועלת לעזור:

(יג) חרש עצים – ואם זה לעשותו של עץ וחרש עצים הוא כך דרכו. נטה קו – כדרך הנגרים ועל פי הקו יתארהו בשרד מיישר אותו במסור שקורין דאלאור"א בלע"ז. יתארהו – ייפהו. יעשהו במקצועות – ומחליקו כרהיטני ואיזמל, מקצועות ת"י אומלילא. ובמחוגה יתארהו – לשון ותאר הגבול (יהושע טו) אם זה לעשו' צו איריס עגולים מסבב אותו במחוגה קונפ"ש בלע"ז. כתפארת אדם – כמין איש:

(ח) ואל תרהו – אין לו דמיון ופתרונו לפי הענין כמו אל תחתו מלהודיע את שמי לבין העכו"ם. הלך מאז השמעתך – מהר סיני והגדתי לכם שם שאין אלוהי מזלעדי. ואתם עדי – שפתחתי לכם שבעה רקיעים והראיתי אתכם שאין אחר ואתם עדי בדבר הזה שאין אלוה מזלעדי. ואין אור כל ידעתי – ת"י ולית לתקיף אלהן דמן קדמי מתיבה ליה תקיף. כל ידעתי – לשון ואלעדך בשם (שמות לג) ידע לכתך (דברים ז) אני ידעתך במדבר (הושע יג):

(ט) ועדיהם המה – הפסילי' הם עדים על בושת עובדיהם שהרי אנו רואין שאינן לא רואין ולא יודעין והיו עובדין להם. למען יבושו – העובדים להם:

(י) נסך – לשון יליקה ומסכה והגו"ן בתיבה יסוד הנופל ממנו כגון נו"ן של נשך ושל נגף:

(יא) הן כל חביריו – של אותו יוצר ונוסך פסילים המתחברים אליו לעבוד את יאירתו ונסכו יבושו. וחרשים המה – אותם יוצרים

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ד'

כתובים – משלי פרק כא' ל'–לא' פרק כב א'–ד'

- (ל) אִין חֲכֵמָה וְאִין תְּבוּנָה וְאִין עֵצָה לְנִגְדַי יְהוָה: (ל) לית חכמתא ולית ביונא ולית עענתא היך דאלהא:
- (לא) סוּס מוֹכֵן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה: (לא) סוסיא מתקן ליומא דקרבא ולא להא הוא פורקנא:
- (א) נִבְחַר שֵׁם מַעֲשֵׂר רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב הֵן טוֹב: (א) שמא טבא אתבחר מן עותרא סגיעא ומכספא ומן דהבא שפיר חסדא:
- (ב) עֲשִׂיר וְרֵשׁ נִפְגְּשׁוּ עֵשָׂה כָּלֵם יְהוָה: (ב) עתירא ומסכנא פגען חד בחד ותרויהון אלהא ברא אינון:
- (ג) עָרוֹם רָאָה רָעָה וְיֹסֵתֵר (וְנִסְתָּר) וּפְתִיִים עָבְרוּ וְנִעְנְשׁוּ: (ג) ערימא חזי בישתא ומטשי ושבדי עבדין וחסדין אנון:
- (ד) יַעֲקֹב עֲנִיָּה יִרְאֵת יְהוָה עֲשֵׂר וְכִבּוֹד וְחַיִּים: (ד) עקבא דענותנותא דחלתא דיי עותרא ויקרא וחי:

רש"י

- (ל) איז חכמה וגו' – איז כל חכם ונבון חשוב לנגד ה' כל מקום שיש חלול השם איז חולקין כבוד לרבו:
- (לא) נבחר שם מעשר רב – שם טוב. מכסף ומזהב – נבחר חן טוב:
- (ב) עושה כולם ה' – כשעני אומר לעשיר פרנסני והוא עונה קשות עושה כולם ה' הקב"ה עושה אותם חדשים לזה עני ולזה עשיר:
- (ג) ערום ראה רעה – עונש של עבירה ונסתר ולא עבר עבירה:
- (ד) עקב ענוה – בשביל הענוה יראת ה' ברה, ד"א ענוה עיקר והיראה טפילה ועקב לה מדרס לרגליה:

משנה – בבא בתרא פרק ד'

- (א) המוכר את הבית, לא מכר היציע ואף על פי שהיא פתוחה לתוכו, ולא את החדר שלפנים ממנו, ולא את הגג בזמן שישיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים. רבי יהודה אומר, אם יש לו צורת פתח, אף על פי שאינו גבוה עשרה טפחים, אינו מכור:
- רע"ב – (א) המוכר את הבית. היציע – כמין חדל שעושין סביבות כותלי הבית מבחוץ. כמו שהיה במקדש דכתי' (מלכים א' ו) והיציע התחונה. ויש שעושין אות' בעובי הכותל. ואף על פי שפתוח לבית ותשמישו בתוכו. אפילו הכי אינו מכור. והוא דהוי ד"א.
- (ב) לא את הבור, ולא את הדות, אף על פי שבתב לו עמקא ורומא. וצריך לקח לו דרה, דברי רבי עקיבא. וחקמים אומרים, אינו צריך לקח לו דרה. ומודה רבי עקיבא, בזמן שאמר לו חוץ מאלה, שאינו צריך לקח לו דרה.

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ד'

מִכֶּרֶן לְאַחַר, רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר, אֵינּוּ צָרִיךְ לִקַּח לוֹ דָּרָךְ. וְחֻכְמִים אֹמְרִים,
צָרִיךְ לִקַּח לוֹ דָּרָךְ:

בעין רעה הוא מוכר. וכשמכר הבית שייך
לעצמו דרך שילך לבור ודות: בזמן שא"ל חוץ
מאלו – חוץ מצור ודות. לתנאי שלא לזרד
הוא. ולאטפויי דרך קאחי: מכרן לאחר –
מכר הבור ודות לאחר. ושייר הבית לעצמו:
ר' עקיבא אומר אין הלוקח לריך ליקח
ממנו דרך – דמוכר בעין יפה מוכר. וכשמכר
לו הבור והדות. דרך נמי מכר לו. והל' כר'
עקיבא:

רע"ב – (ז) בור – חפירה בקרקע: דות –
בנין אבנים ע"ג קרקע עשוי כעין בור: אע"פ
שכתב לו עומקא ורומא – לא קנה בור ודות
הואיל ותשמישן חלוק מן הבית. שאין עשויין
אלא לשאוב מים. עד שיכתוב לו מארעית
תהומא עד רוס רקיעא: ולריך – המוכר:
ליקח לו דרך – מן הלוקח לילך לבור ודות.
דמוכר בעין יפה הוא מוכר. ולא שייך לעצמו
כלום: וחכ"א אינו לריך – דס כרי מוכר

(ג) המוכר את הבית, מוכר את הדלת, אבל לא את המפתח. מוכר את
המכתשת הקבועה, אבל לא את המטלטלת. מוכר את האצטרובל, אבל לא
את הקלת, ולא את התנור, (ולא את הכיריים). (מוכר תנור, מוכר כיריים).
בזמן שאמר לו, הוא וכל מה שבתוכו, הרי כלן מוכרין:

ואית ספרי' דגרסי מכר תנור מכר כיריים
ומיירי בקבועים ומחוזבדים בקרקע: הרי
כולם מכורים – כל הגי תשמישי דביתא אלב
שאר מאני תשמישתיא אינם מכורים. אפילו
אמר וכל מה שבתוכה לא רבה אלב
תשמישים המיוחדים לבית כגון מפתח וקלת
וכיוצא בהן:

רע"ב – (ג) המוכר את הבית – סהם: מכר
את הדלת – שכל תשמישי הבית בקרקע:
האצטרובל – עגול של עץ שעליו מעמידים
הרחים וקבוע הוא: הקלת – אפרכסת
שעושים סביב לרחים לקבל הקמח הנטחן
שלא יפול לארץ ומטלטל הוא: ולא את
התנור ולא את הכיריים – דמטלטלים הם.

(ד) המוכר את החצר, מוכר בתים, בורות, שיחין, ומערות, אבל לא את
המטלטליו. בזמן שאמר לו, היא וכל מה שבתוכה, הרי כלן מוכרין. בין
כה ובין כה, לא מוכר את המרחץ ולא את בית הבר שבתוכה. רבי אליעזר
אומר, המוכר את החצר, לא מוכר אלא אוירה של חצר:

כך ובין כך – אפילו אמר כל מה שבתוכה לא
מכר את המרחץ וכו' לאינן בכלל חצר: ר'
אליעזר אומר וכו' – ואין הלכה כר"א:

רע"ב – (ד) מכר את הבתים – הפתוחים
לחצר: ובורות שיחים ומערות – שבתוך
הבתים ואף על גב דהמוכר בית לא מכר בור
שיח ומערה. לגבי חצר מיהא בטלים הן: בין

(ה) המוכר את בית הבר, מוכר את הים ואת המפול ואת הבתולות, אבל לא
מוכר את העבירין ואת הגלגל ואת הקורה. בזמן שאמר לו, הוא וכל מה
שבתוכו, הרי כלן מוכרין. רבי אליעזר אומר, המוכר בית הבר, מוכר את
הקורה:

הז: עכירין – נסרים כבדים שנותנים על
האמתחות ששמים בהם הזיתים הכתושים כדי
לכבשן: הגלגל – שמגלגל האבן ומכביד על
הזיתים הכתושים להוציא שמן:

רע"ב – (ה) מכר את הים – האבן שנותנים
בתוכה הזיתים בשעת טחינתן: הממל –
הרכב העליונה שבה מפרכי' הזיתים: הבחולו'
– כלונסו' של ארז שמעמידין בהם קורות בית

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ד'

(ו) המוֹכֵר אֶת הַמְּדֻחָז, לֹא מְכַר אֶת הַנְּסָרִים וְאֶת הַסְּפָסְלִים וְאֶת הַיִּזְלָאוֹת. בְּזִמְנֵן שְׁאָמַר לוֹ, הוּא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ, הָרִי כֻּלָּן מְכוּרִין. בֵּין כֶּה וּבֵין כֶּה, לֹא מְכַר אֶת הַמְּגוּרֹת שֶׁל מַיִם וְלֹא אֶת הָאוֹצְרוֹת שֶׁל עֵצִים:

רע"ב – (ו) הנסרים – לוחות שמשימין עליהם הצגדים: הספסלים – שיושבים עליהם. ויש גורסין ספסלים שנותנים בהם מים לרחוץ: וילאות – מסך כנגד הפתח. פירוש אחר אלונטיית שמסתפגין בה. ויש

אומרים סינר שמכסין זו הערוה כשיושבין במרחץ: מגורו' של מים – זריכות השופכות מים למרחץ: אולרות של עצים – שמחממין זו המרחץ:

(ז) המוֹכֵר אֶת הָעֵיר, מְכַר בְּתֵים, בּוֹרוֹת, שִׁיחִין, וּמְעָרוֹת, מְדַחְצָאוֹת וְשׁוֹבְכוֹת, בֵּית הַבְּדִין וּבֵית הַשְּׁלֵחִין, אֲבָל לֹא אֶת הַמְּטַלְטְלִין. וּבְזִמְנֵן שְׁאָמַר לוֹ, הִיא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ, אֲפִלּוּ הָיוּ בָּהּ בְּהֵמָה וְעֶבְדִים, הָרִי כֻּלָּן מְכוּרִין. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, הַמּוֹכֵר אֶת הָעֵיר, מְכַר אֶת הַסְּנַטֵּר:

רע"ב – (ז) מכר בחיס – וכל שכן חלרות שהן עיקר העיר: בית השלחין – גנות ופרדסין השייכין לעיר: אבל לא המטלטלין – מאני תשמישת' כגון מפתח. וקלת. וכיוצא בהן. וכל שכן שלא מכר חטוי ושערי: הרי כולן

מכור' – אפילו עצדים ובהמות דמטלטלי דניידי נינהו. וכ"ש חטוי ושערי דהו מטלטלי דלא ניידי: הסנטר – העבד הממונה לשמור העיר. ואין הלכה כרשב"ג:

(ח) המוֹכֵר אֶת הַשְּׂדֵה, מְכַר אֶת הָאֲבָנִים שֶׁהֵם לְעֲרֶפֶה, וְאֶת הַקְּנִים שֶׁבְּפָרֶם שֶׁהֵם לְעֲרֶפֶה, וְאֶת הַתְּבוּאָה שֶׁהִיא מִחֻבַּת לְקַרְקַע, וְאֶת מִחְצַת הַקְּנִים שֶׁהִיא פְּחוּתָהּ מִבֵּית רִבְעֵי, וְאֶת הַשּׁוּמְרָה שֶׁאֵינָה עֲשׂוּיָה בְּטִיט, וְאֶת הַחֲרוּב שֶׁאֵינֶה מְדַבֵּב, וְאֶת בְּתוּלַת הַשְּׂקֵמָה:

רע"ב – (ח) האבנים – שהם לזרחה לעשות גדר: ואת הקנים – שקושרים בהם הגפנים: ואת מחצית הקנים – קנים הרבה גדלים בקלח אחד כשהיא פחותה מבית רובע אז היא בטלה לגבי השדה: שומרה – סוכת שומרים המחוצרת לקרקע בטיט: את החרוב

– בזחורתו שעדיין לא הורכב לכשמזקין מתגבר ומרכיבין אותו ויש לו פס צפני עלמו ולא בטיל לגבי שדה: ואת בחולת השקמה – הזחורתה קודם שחתכו ענפיה לכשמזקין קולאים הענפים וגללין הרבה במקומו וקרוא סדן שקמה:

(ט) אֲבָל לֹא מְכַר לֹא אֶת הָאֲבָנִים שֶׁאֵינֶן לְעֲרֶפֶה, וְלֹא אֶת הַקְּנִים שֶׁבְּפָרֶם שֶׁאֵינֶן לְעֲרֶפֶה, וְלֹא אֶת הַתְּבוּאָה שֶׁהִיא תְּלוּשָׁה מִן הַקַּרְקַע. בְּזִמְנֵן שְׁאָמַר לוֹ, הִיא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ, הָרִי כֻּלָּן מְכוּרִין. בֵּין כֶּה וּבֵין כֶּה, לֹא מְכַר לֹא אֶת מִחְצַת הַקְּנִים שֶׁהִיא בֵּית רִבְעֵי, וְלֹא אֶת הַשּׁוּמְרָה שֶׁהִיא עֲשׂוּיָה בְּטִיט(כו)(כז), וְלֹא אֶת הַחֲרוּב הַמְּדַבֵּב, וְלֹא אֶת סֵדֵן הַשְּׂקֵמָה, וְלֹא אֶת הַבּוֹר, וְלֹא אֶת הַגֵּת, וְלֹא אֶת הַשּׁוֹבֵב, בֵּין חֲרָבִין בֵּין יְשׁוּבִין. וְצָרִיף לְקַח לוֹ דָּרָה, דְּבָרִי רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֵינֶנּוּ צָרִיף. וּמוֹדָה רַבִּי עֲקִיבָא, בְּזִמְנֵן שְׁאָמַר לוֹ חוּץ מֵאֵלּוּ, שְׁאֵינֶנּוּ צָרִיף לְקַח לוֹ דָּרָה. מְכַרֵּן לְאַחַר, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אֵינֶנּוּ צָרִיף לְקַח לוֹ דָּרָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, צָרִיף לְקַח לוֹ דָּרָה. בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּמוֹכֵר. אֲבָל בְּנוֹתָן מִתְּנָה, נוֹתֵן אֶת כָּלָם. הָאֲחִין שֶׁחִלְקוּ, זָכוּ בַשְּׂדֵה, זָכוּ בְכָלָם. הַמְּחֻזֵּק בְּנַכְסֵי הַגֵּר, הַחֻזֵּק בַשְּׂדֵה, הַחֻזֵּק בְּכָלָם.

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ד'

הַמִּקְדָּשׁ אֶת הַשְּׂדֵה, הַקֹּדֶשׁ אֶת בְּלֶם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַמִּקְדָּשׁ אֶת הַשְּׂדֵה, לֹא הַקֹּדֶשׁ אֶלָּא אֶת הַחֲרוֹב הַמְרֻבָּב וְאֵת סֵדֵן הַשְּׂקֵמָה: וּפְיָלו הַנִּי לְאִינן בְּכָלֵל כָּל מַה שְׂבָחוּכ׳ כְּגוֹן חֲרוֹב וּסְדֵן הַשְּׂקֵמָה וְצוֹר וְגַת. אִם נָתַן הַשְּׂדֵה מִחֲנֵה נָתַן אֶת כּוֹלָן. מִשּׁוֹם דְּבַעִין יִפֵּה יוֹתֵר מִדְּלֵי הוּא נוֹתֵן: זְכוּ בְּשָׂדֵה זְכוּ בְּכוֹלָן – אִפְיָלו צוֹר וְגַת וְסוּבֵךְ שְׂבָשָׂדֵה. מִפְּנֵי שְׂכָל אֶחָד זֹכֵה בְּשָׂלוֹ וּמִסְתַּלֵּק מִחֲזָרוֹ מִכָּל וְכָל: הַחֲזִיק בְּכוֹלָם – וְאִף עַל גַּב דְּחֲרוֹב וְשְׂקֵמָה לֹא בְּטִיִּלֵי לְגַבֵי שְׂדֵה. הוּוֹ כְּשֵׁתֵי שְׂדוֹת וְאִינן מִיֵּאֵר בְּיַנְיָהוּ לְאִם הַחֲזִיק בְּאַחַת מֵהֵן קִנְהַ חֲבֵרָתָהּ: הַקֹּדֶשׁ אֶת כּוֹלָן – דְּמִקְדֵּשׁ בְּעִין יִפֵּה מִקְדֵּשׁ: לֹא הַקֹּדֶשׁ אֶלָּא אֶת הַחֲרוֹב – מִכָּל הַנֶּךְ לְאִמְרֵי׳ בְּמַחֲנִיתֵין גַּבֵי מִכָּר לֹא מִכָּר גַּבֵי הַקֹּדֶשׁ נִמִּי לֹא הַקֹּדֶשׁ. דְּלַעַת מִקְדֵּשׁ כְּלַעַת מוֹכֵר. לְבַד מִחֲרוֹב הַמוֹרֵכֵב. וּסְדֵן הַשְּׂקֵמָה. דְּאִף עַל גַּב דְּבַמְכָר לֹא מִכָּר. בְּהַקֹּדֶשׁ קִדְשֵׁי. וְטַעֲמָא הוֹאִיל וּמִשְׂדֵה הַקֹּדֶשׁ קָא יִנְקֵי:

רַע"ב – (ט) לֹא מִכָּר אֶת מַחֲיַת הַקְּנִיָּס וְכו׳ – שְׂכָל אֱלֹהִים חֲשׂוֹבִים כְּשֵׂדֵה בְּפִנֵי עֲלָמֵן: לֹא מִכָּר אֶת הַצּוֹר – אִף עַל פִּי שְׂמִכָר לוֹ הַשְּׂדֵ׳ אִינן לוֹ מִכּוֹרִין: וְלִרְיֵךְ הַמוֹכֵר לִיקַח לוֹ דְּרַךְ מִן הַלּוֹקַח – לְצוֹר לְצוֹר וְלִגַּת דְּמוֹכֵר בְּעִין יִפֵּה מוֹכֵר כְּדַפְרִישְׁנָא לְעִיל: נוֹתֵן אֶת כּוֹלָן – וּפְיָלו לְמַאֲן לְאִמְרֵי מוֹכֵר בְּעִין רַעֵה מוֹכֵר. וְלִרְיֵךְ הַלּוֹקַח לִיקַח לוֹ דְּרַךְ הִיכָא דְּמִכָּר לוֹ אֶחָד מִכָּל אֱלֹהִים. וְשִׁיר הַשְּׂדֵ׳ לְעֲלָמֵן. דּוֹקָא בְּמוֹכֵר אִמְרִינן הַכִּי. מִשּׁוֹם דְּהוּי לִי הַלּוֹקַח לְאַחֲנוּי וּלְפְרוֹשֵׁי. וְכִיּוֹן לֹא אֲתַנִּי אִיהוּ הוּא לְאַפְסִיד. אֲבָל גַּבֵי נוֹתֵן שְׂמֵקֵבֵל הַמַּחֲנֵה מִתְּיַבֵּשׁ לּוֹמֵר לְנוֹתֵן פִּרְשׁ לִי מַה שְׂאַתָּה נוֹתֵן לִי. לֹא אִמְרִינן מִדְּלֵא פִּירֵשׁ אִיהוּ הוּא לְאַפְסִיד. אֲלֵא אִמְרֵי׳ בְּעִין יִפֵּה נָתַן וְא"ל מִקְבֵּל הַמַּחֲנֵה לִיקַח לוֹ דְּרַךְ. וְכֵן נִמִּי כָּל הַנִּי לְאִמְרִינן לְעִיל לֹא מִכָּר לְפִי שְׂאִינן בְּכָלֵל שְׂדֵה

גמרא – בבא בתרא דף נז ע"ב

א"ר יוחנן משום ר' בנאה בכל שותפין מעכבין זה את זה חוץ מן הכביסה שאין דרכן של בנות ישראל להתבזות על הכביסה ועוצם עיניו מראות ברע א"ר חייא בר אבא זה שאין מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה היכי דמי אי דאיכא דרכא אחריתא דשע הוא אי דליכא דרכא אחריתא אנוס הוא לעולם דליכא דרכא אחריתא ואפ"ה מיבעי ליה למינס נפשיה בעא מיניה ר' יוחנן מרבי בנאה חלוק של ת"ח כיצד כל שאין בשרו נראה מתחתיו טלית של ת"ח כיצד כל שאין חלוקו נראה מתחתיו טפח שלחן של ת"ח כיצד שני שלישי גדיל ושליש גלאי ועליו קערות וירק וטבעתו מבחוץ והא תניא טבעתו מבפנים לא קשיא הא דאיכא ינוקא הא דליכא ינוקא ואי בעית אימא הא והא דליכא ינוקא ולא קשיא הא דאיכא שמעא הא דליכא שמעא ואי בעית אימא הא והא דאיכא שמעא ולא קשיא הא ביממא הא בליליא ושל עם הארץ דומה למדורה וקדרות מקיפות אותה מטה של תלמידי חכמים כיצד כל שאין תחתיה אלא סנדלין בימות החמה ומנעלין בימות הגשמים ושל עם הארץ דומה לאוצר בלוס:

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ד'

רש"י על הגמרא

קס שארונה ולשון נח הוא: וטבעתו – של שלחן שהיו רגילין לעשות בשפתו לתלות בו יהיה מבחוץ ולא מצפנים מצד האוכלין וכדמפרש ואזיל: מצפנים – צלל הסמוך לו: היכא דאיכא ינוקא – שיושב אצל אביו לאכול כריך להוסיף השלחן שיהא כל שבו קבוע הטבעת מבחוץ פן יאחוק התינוק בטבעת וינענע השלחן: ואי ליכא ינוקא – יעשה מצפנים ולא יהפכה מבחוץ פן יכשל בה השמש שהולך וצא סביב השלחן: הא דאיכא שמעא – שמש יעשה מצפנים פן יכשל בה השמש: והא דליכא שמעא – יעשה מבחוץ ולא מצפנים פן יזקו בה האוכלין ומיהו היכא דאיכא שמעא יעשה מצפנים מצד היושבים ולא מבחוץ שיכולין להזהר מן הטבעת יותר מן השמש שהוא הולך והן יושבין: הא ביממא – יהיה מבחוץ שיוכל השמש להזהר ולא מצפנים דמזיק לאוכלין שר להם המקום: למדורה – שמוקפת קדירות והאש באמצע אף כאן המפה והלחם באמצע והקערות סביב: כל שאין תחתיה כו' – דאמרינן בפסחים (דף ק"ב) אוכלין תחת המטה אפי' מחופין בכלי ברזל רוח רעה שורה עליהן: דרך לנעול מנעלין – בימות החמה וסנדלים בימות הגשמים בשביל הטיט: אלא סנדלים בימות החמה – שמניחים שם עד ימות הגשמים שיאטרך להם: לאורר בלום – בסמ"ך כמו עיסה בלום במסכת שבת בפרק כלל גדול (דף ע"ו) עיסה מעורבת ממינין הרבה וכן אורר בלום (גיטין דף ס"ז) מינין הרבה מעורבין בתוכה

חוץ מן הכביסה – שתקנו לו חכמים שיעשה בחצר בעל כרחו של שותפין חזיריו: לפי שאין דרכן כו' להתבזות – שאריכות לעמוד קס יחיפות לגלות שוק לעמוד בנהר: שאין מסתכל – כשהוא הולך על שפת הנהר: היכי דמי – דמשתבח ביה קרא אם עולם עיניו דמשמע שאם לא יעלים עיניו אינו לא לדיק ולא רשע: אי דאיכא דרכא אחרינא – ואזיל בהך: רשע הוא – ואף על פי שעולם עיניו שלח היה לו לקרב אלל להרחיק מן העבירה דקיימא לן חולין (דף מד) הרחק מן הכיעור: אנוס הוא – אם מסתכל דרך הליכתו ואנוס רחמנא פטריה ולמה מזקיקו הכתוב להעלים עיניו דמדמשתבח ביה קרא שמעינן דלכריך לעולם עיניו: למינס נפשיה – להטות עיניו ללך אחר והיינו דמשתבח ביה קרא דאי אנוס נפשיה חסיד הוא: בעא מיניה ר' יוחנן מרבי בנאה – שמעתין דרבי בנאה קחשיב ואזיל אגב גררא דהך דלעיל: כל שאין בשרו נראה מתחתיו – שיהא ארוך עד פיסת רגלו שלח יראה כשילך יחף: טלית – מקטורן שמתכסה בו על כל בגדים שהוא לובש: שאין נראה כו' – וכל שכן דאי קאי עד להדי חלוק דאיכא אנניעות טפי: שני שלישי גדיל ושליש גלחי – שני שלישי רוחב השלחן מכוסה במפה מצד האוכלין לקנח את פיהן ולתת עליה את הפת ושליש החיטון מגולה להניח עליו קערות וכוסות שלח יכלכו המפה ויחצו האוכלין ואית דמפרשי שלישי גלחי באמצע שני שלישי גדיל דהיינו מפה מבחוץ ומצפנים כל סביב השלחן ואמצעיתו מגולה גדיל קרי המפה על

זוהר – ויקרא דף כג' ע"א

פתח רבי יוסי ואמר, (איוב לה) ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בקליה. תא חזי, בשעתא דאתער רוח צפון, ואתפלג ליליא, הא אוקמוה, דשלהובא חד נפיק, ובטש תחות גדפוי דתרגולא, ואקיש גדפוי וקארי. והוא שלהובא בזמנא דמטי גביה, ואתער לקבליה, אסתבי ביה, ואדעזע

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ד'

וְקָאָרִי, וְאֶסְתַּכִּי וְאֶשְׁגַּח בְּגִין יְקָרָא דְמֵאֲרִיָּה, לְמַעַבְדַּ רְעוּתֶיהָ, וְקָאָרִי לֹון לְבַנֵּי נְשָׂא:

עַל דָּא אַקְרִי שְׂכוּי, אֶשְׁגַּח. וְאֶקְרִי גְבַר, בְּגִין דְּאֶתְעַר בְּשִׁלְהוּבָא (דף כ"ג ע"ב) דְּגִבּוּרָה, בְּסִטְרָא דְּגִבּוּרָה קָא אֶתִּיא לְאֶתְעַרָא בְּעֵלְמָא. בְּדִין אֵינּוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא קְיִימִין, וְיִהְיִין גְּבוּרָה וְחֵילָא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְכַדִּין אַקְרִי רְנָה דְּאוֹרֵייתָא. וְעַל דָּא, יְרִית דְּוֹד מְלַכּוּתָא הוּא וּבְנָוִי לְעֵלְמִין וְלְדְרֵי דְרִין: וְכַד תְּרַנְגּוּלָא קָאָרִי, וּבְנֵי נְשָׂא נִימִי בְּעַרְסִיָּהוּ, וְלָא מִתְעַרִי. תְּרַנְגּוּלָא קָאָרִי לְבַתֵּר, וְאָמַר מַה דְּאָמַר, (קע"א ע"ב) וְהָא אוּקְמוּהָ. לְבַתֵּר בְּטַשׁ בְּגַדְפוּי, וְאָמַר, וּוִי לְפִלְנֵיא נְזִיף דְּמֵאֲרִיָּה, שְׂבָקָא דְּמֵאֲרִיָּה, דְּלָא אֶתְעַר רֹחִיָּה, וְלָא אֶשְׁגַּח לְיִקְרָא דְּמֵאֲרִיָּה:

כַּד נְהִיר יְמָמָא, כְּרוּזָא קְרִי עֲלֵיהָ וְאָמַר, וְלָא אָמַר אֵיָּה אֱלוֹהֵ עוֹשֵׁי נוֹתָן זְמִירוֹת בְּלִילָה, לְסִייעָא לִיהָ בְּאֵינוּן תּוֹשֵׁבְתָן, וְלְמַהוּי כְּלָא בְּסִייעָא חֲדָא. עוֹשֵׁי, עוֹשֵׁי מְבַעֵי לִיהָ, מַהוּ עוֹשֵׁי. אֱלָא, בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נֶשׁ קָם בְּפִלְגוֹת לִילֵיא, וְאֶשְׁתַּדַּל בְּרַנָּה דְּאוֹרֵייתָא, דְּרַנָּה דְּאוֹרֵייתָא לָא אֶתְקָרִי, אֱלָא בְּלִילֵיא. וְכַד אֵיָּהוּ אֶשְׁתַּכַּח בְּאוֹרֵייתָא, כַּד נְהִיר יְמָמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּי לִיהָ בְּחַד חוּטָא דְּחֶסֶד לְאֶשְׁתַּזְבָּא מִכְּלָא וְלִנְהַרָא לִיהָ בִּין עֲלָאִין וְתַתְּאִין:

רְבִי יְהוּדָה אָמַר, אֲנָא שְׂמַעְנָא דְּאָמַר רְבִי אַבְבָּא הָאִי קָרָא, אֵיָּה אֱלוֹהֵ עוֹשֵׁי, עוֹשֵׁה לִי מְבַעֵי לִיהָ, מַהוּ עוֹשֵׁי. אֱלָא כְּמַה דְּאָמַרְתָּ, בְּשַׁעְתָּא דְּאֵיָּהוּ קָם בְּפִלְגוֹת לִילֵיא, וְאֶשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא, כַּד נְהִיר יְמָמָא, אֶתְעַר אַבְרָהָם בְּהָהוּא חוּטָא דִּילֵיהָ, דְּכַתִּיב בֵּיהָ (בראשית יד) אִם מַחוּט וְעַד שְׂרוּף נַעַל וְגו'. וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּי לִיהָ, וְעַבְדֵי לִיהָ בְּכָל יוֹמָא בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, חֲדָא הוּא דְּכַתִּיב אֱלוֹהֵ עוֹשֵׁי: וְהָא אוּקְמוּהָ, א"ל ו"ה. א"ל:

דָּא אַבְרָהָם. דְּכַתִּיב, בֵּיהָ, הָאֵל הַגָּדוֹל. וְיָ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. ה' דָּא כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל. וְדָא הוּא אֱלוֹהֵ. וְאֵינוּן עַבְדֵי לִיהָ לְבַר נֶשׁ, וּמִתְקַנֵּין לִיהָ בְּכָל יוֹמָא, וּבְגִין כֶּן כְּתִיב, עוֹשֵׁי, כְּמַה דְּאֶתְ אָמַר (תהלים קמט) יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו. אָמַר רְבִי יוֹסִי, וְדָאִי כֶּן הוּא, וְכָלָא חַד מְלָה:

הַלְכָה – הַרְמַב"ם הַלְכוֹת מַעֲשֵׂה הַקְּרִבְנוֹת פֶּרֶק א'

(יא) הַשְּׁלָמִים בָּאִים מִן הַכִּבְשִׁים וּמִן הָעִזִּים וּמִן הַבָּקָר מְזוֹכְרִים וּמִן הַגְּדוֹלִים וּמִן הַקִּטְנִים וְאֵין הָעוֹף בָּא שְׁלָמִים הַקִּטְנִים הֵם מִבְּנֵי שְׁמֹנֶת יָמִים עַד שְׁנָה תְּמִימָה מִיּוֹם לְיוֹם אִם נִתְעַבְרָה שְׁנָה נִתְעַבְרָה לֹא וְהַגְּדוֹלִים בְּבָקָר עַד שְׁלֹשׁ שָׁנִים שְׁלִימוֹת מִיּוֹם לְיוֹם וּבַעֲזָן עַד שְׁתֵּי שָׁנִים שְׁלִימוֹת מִיּוֹם לְיוֹם יוֹתֵר עַל זֶה הָרִי הוּא זָקֵן וְאֵין מְקַרִּיבִין אוֹתוֹ: (יב) אִף עַל פִּי שְׂכַל הַקְּרִבְנוֹת כְּשֶׁרִין מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהַלֵּאָה אֵין מְקַרִּיבִין לְכַתְחֵלָה אֲלָא מִיּוֹם שְׁלֹשִׁים וְהַלֵּאָה חוּץ מִן הַבְּכוֹר וּמִן הַפֶּסַח וּמִן הַמַּעֲשֵׂר שְׂאֵם רְצָה לְהַקְרִיבֵן בְּשְׁמִינֵי לְכַתְחֵלָה מְקַרִּיב: